

Danyýel kitaby — ýüz elli dördünji bölüm

Danyýeliň Soňky Görnüşine Düşünmek: Belteşazzaryň ähmiýeti we pygamberligiň açylmagy

Jeff Pippenger

2024-03-23

Danyýlyň soňky görnüşi soňky üç bapdan ybaratdyr. Şol baplaryň ilkinjisi, edil şol üç bapyň soňkusy ýaly, Danyýlyň başdan geçiren ýagdaýyny görkezýär, ortaky bap bolsa galp demirgazygyň patyşasynyň ahyrky ýokary galşyny we ýykylşyny beýan edýän pygamberlik taryhyny görkezýär. Ilkinji bap soňky bap ýalydyr, ortaky bap bolsa galp demirgazygyň patyşasynyň gozgalaňyny aňladýar. Danyýlyň soňky görnüşi, Hiddekel derýasynyň görnüşi, Hakykat bolan Alfa we Omeganyň möhürini göterýär. Biz Danyýlyň soňky görnüşine seredip başlanymyzda, birinji aýatdan başlarys.

Pars patyşasy Kiriň üçünji ýylynda, adyna Belteşaçar diýilýän Danyýele bir zat aýan edildi; ol zat hakykatdy, emma bellenen wagt uzakdy; ol şol zada düşünpdi we görnüşe akyl ýetiripdi. Danyýel 10:1.

Bu aýatda birnäçe hakykat jemlenendir. Birinjisi, Danyýeliň “Belteşazar” adydyr.

Hadymbaşylaryň başlygy olara at berdi: ol Daniele Belteşaçar adyny berdi; Hananjaýa Şadraç, Mişayle Meşak, Azarjaýa bolsa Abednego adyny berdi. Daniel 1:7.

Danyýele birinji bapda “Belteşassar” ady berildi, we onuň soňky görnüşi tanyşdyrylýança ol indi hiç haçan “Belteşassar” diýip atlandyrylmaýar. Şonuň üçin Belteşassar onuň ilkinji we soňky şaýatlygyndaky adydyr. Pygamberlikde adyň üýtgedilmegi Hudaý bilen Öz halkynyň arasyndaky äht gatnaşyklarynyň nyşanyny aňladýar. Reb Abram we Saraý bilen äht baglaşanda, olaryň atlaryny Ybraýym we Sara diýip üýtgetdi. Ol Ýakubyň adyny Ysraýyl diýip üýtgetdi, hem-de soňky günlerdäki äht halkyna täze at bermegi wada berýär.

Sionyň hatyrasy üçin men dymaryn, Iýerusalimiň hatyrasy üçin men rahat tapmaryn, onuň dogrulygy ýalpyldawuk nur ýaly ýüze çykýança, gutulyşy bolsa ýanyp duran çyra ýaly bolýança. Milletler seniň dogrulygyňy, ähli patyşalar bolsa şöhratyňy görerler; sen Rebbiň agzy tarapyndan dakyljak täze at bilen atlandyrylar. Işaya 61:1, 2.

Soňky günleriň ýüz kyrk dört müňi bolan Filadelfiýalylara hem Ol şu wadany berýär.

Ýeňijini Öz Hudaýymyň ybadathanasynda bir sütün ederin, ol indi mundan beýläk daşary çykmaz; men onuň üstüne Öz Hudaýymyň adyny we Öz Hudaýymyň şäheriniň — gökden, Öz Hudaýymdan inýän täze Iýerusalimiň — adyny, şeýle hem Öz täze adymy ýazaryn. Gulagy bolan, Ruhun ýygnaqlara näme diýýändigini eşitsin. Ylham 3:12, 13.

Pygamberler ahyrky günleriň Hudaý halkyny şekillendirýärler, hem-de Ybraýymyň, Saranyň we Ysraýylyň adyndan tapawutlylykda, Belteşazaryň takyk manysy näbelli bolup galýar. Hudaýyň Özi bilen bolan äht gatnaşyklaryny aňlatmak üçin ahyrky günleriň Öz halkyna berýän ady, Ol şol

ady olara berýän wagta çenli näbelli addyr. Belteşazar ady Danyýeli ahyrky günlerde Filadelfiýanyň Hudaýyň äht halky hökmünde kesgitleýär, emma hakyky ady möhrlenişe çenli gizlin saklanýar, çünki ol ad olaryň maňlaýlaryna ýazylandyr; möhür hem hut şol ýerde ýazylýar.

Soň men seretdim, ine, Sion dagynyň üstünde bir Guzuýyk durdy; onuň bilen birlikde ýüz kyrk dört mün adam bardy, olaryň maňlaýlarynda bolsa Onuň Atasynyň ady ýazylygdy. Ylham 14:1.

Danyýl birinji bapda hem-de onunjy bapda Belteşassar diýlip atlandyrylýar; şeýlelikde ol özüni birinji perişdäniň hereketiniň we üçünji perişdäniň hereketiniň nyşany hökmünde tanadýar, çünki birinji bap, öňki makalalarda jikme-jik görkezilişi ýaly, birinji perişdäniň habaryny aňladýar. Şonuň üçin onunjy bap üçünji perişdäniň hereketini we soňky günleriň äht halkyny aňladýar. Soňra bu aýat Belteşassary 1989-njy ýylda başlanan reform hereketinde açylan bilim artmagyna düşüňýänleriň nyşany hökmünde görkezýär. Bu bolsa Danyýlyň (Belteşassaryň) nämäni bilýändigine berlen nygtama arkaly beýan edilýär.

Danyýl «özüne aýan edilen zady» bilýän hökmünde görkezilýär; «şol zat Danyýla aýan edildi», «we ol zat hakykatdy, ýöne bellenen wagt uzagydy; ol zada düşündi we görnüşe akyl ýetirdi». Danyýl «zada», şeýle hem «görnüşe» düşündi. Aýatda «zat» diýip terjime edilen ýewreýçe «dabar» sözi «söz» diýmegi aňladýar. Pygamberlik taýdan «Söz» hem «ýedi wagtyň» görnüşini aňladýar, hem-de ol Sözüň Özi bolan Mesihi aňladýar. «Ýedi wagt» hem, Mesih hem gurluşykçylaryň ret eden Gaýasydyr, we Danyýl Sözüň nyşanalgynyň bu iki tarapyna-da düşüňýän bir halky aňladýar.

Danyýl kitabynyň dokuzynjy bapynyň ýigrimi üçünji aýatynda biz iki mün üç ýüz ýyllyk hem-de iki mün baş ýüz ýigrimi ýyllyk wagt pygamberlikleri bilen baglanyşykly iň möhüm aýatlaryň birini tapýarys; olar Danyýl kitabynyň sekizinji bapynyň on üçünji aýatyndaky sorag we on dördünji aýatyndaky jogap arkaly görkezilýär. Sorag şeýle diýýär: “Mukaddes ýeriň we goşunyň butparazçylyk, soňra bolsa papalyk tarapyndan amala aşyrylan depelenip ýok edilmegini görkezýän ‘chazon’ görnüşi näçe wagt dowam eder?” Bu depelenip ýok edilme Lewiler kitabynyň ýigrimi altynjy bapyndaky “ýedi wagt” sözünüň ýerine ýetmeginde iki mün baş ýüz ýigrimi ýyl dowam etdi.

On üçünji aýatyň soragyna jogap iki mün üç ýüz ýyla çenli boldy; şondan soň depelenen mukaddes ýer tämizlener. Şeýlelikde, iki mün üç ýüz ýyl baradaky “mareh” görnüşi bu iki wagt pygamberligini biri-birine baglaýar, we Daniel dokuzynjy bap, ýigrimi üçünji aýatda, Gabriýel Danieli bu iki görnüşiň arasyndaky gatnaşyklary düşünmäge ugrukdyrýar.

Dilegleriňiň başynda buýrugy çykdy, men bolsa saňa ony aýan etmek üçin geldim; çünki sen juda söýgülişidir. Şonuň üçin bu söze düşün we röýata üns ber. Daniel 9:23.

Aýatda “düşünmek”, “oýlanmak” diýip terjime edilen söz ibrany dilindäki “biyn” sözüdir we onuň manysy “akyl taýdan aýrybaşgalaşdyrmakdyr”. Jebraýyl Danyýele “iş” bilen “görüşiň” arasynda akyl taýdan bir aýrybaşgalaşdyrma etmegi habar berýär. Aýatdaky “görüş” sözi ibrany dilindäki “mareh” sözüdir we ol 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda tamamlanan iki mün üç ýüz ýylyň

görüsidir. “İş” diýip terjime edilen ibrany sözi onunjy bapynyň birinji aýatynda “zat” diýip terjime edilen şol bir sözdür. Ol ibrany dilindäki “dabar” sözüdir we ol hem 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabrynda tamamlanan iki müň baş ýüz ýigrimi ýylyň görüşini aňladýar.

Onunjy babyň onunjy bapynyň birinji aýatynda Hudaýyň ahyrzamanyň äht halky Belteşasar arkaly şekillendirilýär, we olar 1989-njy ýylda, zamananyň ahyrynda gelen bilim artsyna düşünişdirler; şol bilim olara iki röýatyň baglanyşygyny düşünmäge mümkinçilik berdi, muny bolsa diňe birinji perişdäniň hereketindäki Millerçiler bölekleyin düşünişdiler. Aýatda “zat” hökmünde görkezilen röýat iki pygamberlikden in uzyny hökmünde kesgitlenýär, sebäbi aýatda “zat” baradaky iki salgynyň arasynda Daniýel “zat” üçin bellenen wagtyň (dabar) röýata (march) garanda “uzak” bolandygyny aýdýar.

Pars patyşasy Kiriň üçünji ýylynda, adyna Belteşasar diýlen Danyýele bir zat aýan edildi; ol zat hakykatdy, emma bellenen möhlet uzyn boldy; ol bu zada düşündi we görnüşe akyl ýetirdi. Daniýel 10:1.

Milleritleriň wagyz eden pygamberlik wagtlarynyň in uzagy bolan “ýedi wagt” baradaky inçe hakykat, öz heläkçiligine tarap çekip, ýoýup ulanýan bir bölege esaslanyp, Laodikiýa Adventizmi tarapyndan inkär edilýär. 1863-nji ýylyň gozgalaňynda “ýedi wagt” pygamberligini ret etmek bilen, olar iki pygamberligiň arasyndaky gatnaşygy görmeýärler; şonuň üçin hem, ýa diňe, ýa-da diňe görmek isleýärler welin, indiki bölek iki müň üç ýüz ýyly görkezýär.

Mesihniň ilkinji gelişi wagtynda «Patyşalygyň Hoş Habaryny» wagyz eden şagirtleriň başdan geçiren tejribesi, Onuň ikinji gelişi baradaky habary yglan edenleriň tejribesinde öz garşylygyny tapdy. Şagirtler: «Wagt dolandy, Hudaýyň patyşalygy golaýlady» diýip wagyz etmäge çykanlary ýaly, Miller hem-de onuň ýaranlary hem Mukaddes Kitapda görkezilen in uzak hem-de soňky pygamberlik döwriňiň tamamlanjakdygyny, höküm gününüň golaýlandygyny we ebedi Patyşalygyň giriziljekdigini yglan etdiler. Şagirtleriň wagt barada eden wagzy Daniýel 9-daky ýetmiş hepdelige esaslanýardy. Miller bilen onuň ýaranlaryna berlen habar Daniýel 8:14-däki 2300 günün tamamlanýandygyny yglan edýärdi; şol ýetmiş hepdelik hem şonuň bir bölegini düzýär. Olaryň her biriniň wagzy şol bir beýik pygamberlik döwriňiň başga bir böleginiň ýerine ýetmegine esaslanýardy». Beýik Göreş, 351.

Soňky bu parçanyň özüne mahsus mantygyny gözden salmaň. Laodikiýaly Adventizm dünýä Millerçileriň arassalanmaly mukaddes ýeri asmandaky mukaddes ýer diýip hasaplandygyny öwretmeýär; çünki olar hem, taryhy ýazgylara seretmek isleýän her kim hem, Millerçileriň arassalanmaly mukaddes ýeriň ýer yüzüdigine ynanandygyny bilýärler. Laodikiýaly Adventizmiň öz heläkçiligine ýoýup ulanýan parçasý: “şeylelikde Miller we onuň egindeşleri Mukaddes Kitapda nazara alynýan in uzyn we in soňky pygamberlik döwriňiň gutarmakçy bolandygyny wagyz etdiler” diýen sözlerdir; olar munuň Daniýel kitabynyň sekizinji bap, on dördünji aýatyndaky iki müň üç ýüz ýyl bolandygyny nygtaýarlar.

Adventizmiň öz taryh kitaplary üç ýüz Millerçi wagyzçynyň ÄHLISINIň öz çykyşlarynda 1843-nji ýylyň ilkinji çyzgysyny ulanandygyny görkezýär, we çyzgyda-da, galan taryhy şaýatlykda-da “ýedi wagt” (iki müň baş ýüz ýigrimi ýyl) olaryň “in uzyn we in soňky pygamberlik

döwri” diýip kesgitlän we “gutarmakçy bolan” pygamberligidigi ap-aýdyňdyr. Olar 1863-nji ýyldaky gozgalaňlary sebäpli, “ýedi wagtyň” düýp binýad daşyny ret edenlerinde, indi Körpe uýa Waýtyň The Great Controversy-daky parçasyna berkidilen taryhy täzedan ýazýandygyny körlerçe nygtaýarlar.

Danyýl kitabyň onunjy bapynyň birinji aýatynda Beltesassar soňky günleriň Hudaý halkyny aňladýar, olar bolsa uýam Uaytyň Advent imanynyň binýady we merkezi sütüni diýip kesgitlän Danyýl kitabyň sekizinji bapynyň on üçünjy we on dördünjy aýatlaryndaky hem soraga, hem-de jogaba düşüňärler. Aýatda Danyýlyň aňladýan şekillendirişi boýunça, ol Hudaýyň soňky günlerdäki äht halky bilen Laodikiýa Adventizminiň arasynda tapawut goýýar, çünki olar 1989-njy ýylda bolan bilim artşyna düşüňänlerdir.

Pars patyşasy Kiriň üçünjy ýylynda, ady Beltsaçar diýlip atlandyrylan Danyýele bir zat aýan edildi; ol zat hakykatdy, emma bellenen wagt uzagady; ol bu zada düşündi we görnüşe akyl ýetirdi. Daniel 10:1.

Birinji aýat on ikinji babyrda tamamlanýan Hiddekel derýasynyň boýunda berlen görnüşiniň başlangyjydyr. Ahyrzamanyň döwründe Danyýel kitabyň möhüriniň açylmagyny hut şol ýerde tapýarys; şonuň üçin Danyýeliň hem “şeye”, hem-de “görnüşe” düşüňändiginiň beýan edilmegi, düşüňänler bilen baglanyşyklydyr; olar “akylدارlar” diýlip tanalýar, düşüňmeýänler bolsa “erbetler” diýlip tanalýar. On ikinji babyryň onunjy aýatynda bu iki toparyň arasyndaky tapawut görkezilýär.

Köpler tämizlener, agrardar ediler we synalarlar; emma erbetler erbetlik ederler; erbetleriň hiç biri düşüňmez; emma paýhaslylar düşüňep. Daniel 12:10.

“Akyllylar” düşüňärler, erbetler bolsa düşüňmeýärler; “düşüňmek” diýip terjime edilen söz bolsa dokuzynjy babyň ýigrimi üçünjy aýatynda kesgitlän şol bir sözdür. Bu “biyn” diýen ýewreý sözüdir, manysy bolsa akyl taýdan aýrybaşgalaşdyrmakdyr. Erbetler bilimiň artmagyna düşüňmeýärler, çünki olar birinji aýatda Beltesassar diýip atlandyrylanda onuň düşüňän diýlip görkezilen iki görnüşini, ýagny hakykatlaryň, arasynda akyl taýdan aýyрма etmäge meýilli däldirler. Birinji aýatda ol Hudaýyň soňky günlerdäki äht halky hökmünde tanadylýar we şeýle hem Hudaýyň halkynyň arasynda akyl taýdan tapawut goýmaly bolan iki görnüşe düşüňänler hökmünde görkezilýär. Isa bir zadyň soňuny bir zadyň başlangyjy bilen suratlandyrýar; on ikinji bapda bolsa akyllylar iki müň üç ýüz ýyl baradaky pygamberlige we onuň “iň uzyn hem iň soňky” wagt pygamberligi bolan iki müň baş ýüz ýigrimi ýyl bilen göni baglanyşygyna düşüňänlerdir.

Biz indiki makalada Danyýeliň soňky görnüşini baradaky gözlegimizi dowam etdireris.

Halkym bilimsizlik sebäpli heläk bolýar; sen bilimi ret edeniniň üçin, Men hem seni ret ederin, şeýdip sen Maňa ruhany bolmarsyň; sen öz Hudaýyňnyň kanunyny unutandygyň üçin, Men hem seniň çagalaryňny unudaryn. Hoşea 4:6.

Siz hem diri daşlar hökmünde ruhy bir öý, mukaddes ruhanylyk bolup gurulýarsyňyz; Isanyň Mesihiniň üsti bilen Hudaýa ýaraýan ruhy gurbanlyklary hödürlemek üçin. Şonuň üçin hem Ýazgyda şeýle diýilýär: Ine, Men Siýonda saýlanan, gymmatly baş burç daşyny goýýaryn; Oňa

iman edýän utanja galmaz. Şeýlelikde, iman edýän sizler üçin Ol gymmatlydyr; emma boýun egmeýänler üçin gurluşykçylaryň ret eden daşy, hut şol burçuň baş daşy boldy, бүдredýän daş we päsgel berýän gaýa boldy; olar Söze бүдreyärler, sebäbi boýun egmeýärler; olar munuň üçin hem bellenipdi. Emma siz saýlanan nesilsiniz, patyşalyk ruhanylygy, mukaddes millet, Hudaýyň aýratyn halkysyňyz; garaňkylykdan sizi Öz ajaýyp nuruna çagypanyň şöhratyny ygılan etmegiňiz üçin. Siz öň halk dälidiňiz, emma indi Hudaýyň halkysyňyz; öň merhemet tapmandyňyz, emma indi merhemet tapansyňyz. 1 Petrus 2:5–10.

Rebbimiziň sabyr-takady halas bolmakdyr diýip hasap ediň; söýgüli doganymyz Pawlus hem özüne berlen hikmete görä size ýazypdyr; ol ähli hatlarynda hem şu zatlar barada söz açýar; şolarda düşünilmesi kyn bolan käbir zatlar bardyr; olary ylymsyz we durnuksyz adamlar, beýleki Mukaddes Ýazgylary-da edişleri ýaly, özleleriniň heläkçiligine öwürüp düşündirýärler. Şonuň üçin, eý söýgüliler, siz bu zatlary öňünden bilýänligiňiz sebäpli, hudaýsyzlaryň azgynlygy bilen azaşdyrylyp, öz berk durnuklylygyňyzdan gaçmazlygyňyz üçin ägä boluň. 2 Petrus 3:15–17.

Bulary olara ýatladyp dur; Rebbiň huzurynda olara pugta tabşyryk ber: peýdasyz sözler barada dawa etmesinler, çünki bu diňleýänleriň ýykylmagyna eltýär. Özüňi Hudaýa makul görkezmek üçin yhlas et, utanja galmaly däl işçi bol, hakykat sözüni dogry paýla. Emma haram we bihuda gep-sozlardan gaça dur; çünki olar has-da köp hudaýsyzlyga alyp barar. 2 Timoteos 2:14–16.